GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 156. W Piątek dnia 8. Lipca. **1842.**

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 6. Lipca.

N. Pan Dyrektora Sądu Ziemsko-miejskiego Graetz, w Wieluniu, Dyrektorem Sądu Ziemsko-miejskiego w Łobżenicy mianować raczył.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, dnia 3. Lipca.

JO. Xżę Namiestnik Królestwa Polskiego, uczynił najpoddanniejsze przełożenie N. Cesarzowi Jmci, względem mundurów dla Senatorów, Członków i urzędników Warszawskich Rządzącego Senatu Departamentów i Ogólnego ich Zebrania. W skutku takowego położenia, J. C. Mość Najwyżéj rozkazać raczył: aby Senatorowie używali mundurów senatorskich; Naczelni Prokuratorowie — mundurów oberprokurowskich; Pomocnicy ich — mundurów, przepisanych dla pracujących przy stole Naczelnego Prokuratora w Petersburskich Departamentach Senatu. Mundur ten ma służyć i dla teraźniejszych Referentów przy Ogólném Zebraniu Senatu, z tego względu, że dla nich, jako Referendarzów Senatu w byłéj Radzie Stanu, przepisany był mundur klassy 5téj — Referenci przy 10tym Departamencie, jako téż i ci, którzy na nowo wejdą do Ogólnego Zebrania, w razie mogących się otworzyć wakansów, używać mają mundurów Pisarzy, a Pisarze i Podpisarze, — mundurów, przepisanych dla Pisarzy i Podpisarzów innych Departamentów Senatu.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 15/27. Czerwca.

J. K. W. Xiążę Następca tronu Pruski przybył w zupełném zdrowiu do Peterhofu dn. 9. Czerwca.

Dnia 11. Czerwca przybył do Petersburga z Warszawy Namiestnik Królestwa Polskiego, Główno-dowodzący czynną armią Generał-Feldmarszałek JO. Xiążę Warszawski Hrabia Paszkiewicz Erywański i zatrzymał się w pałacu Tauryckim.

Francya.

Z Paryża, dnia 29. Czerwca.

Na początku Kwietnia, jak czytelnicy sobie zapewne przypominają, zaszły liczne aresztowania w skutek odkrycia tajnéj rękodzielni pocisków. Większą część obżałowanych na wolność w ówczas puszczono; dwóch tylko pozostało w więzieniu, a ci przed Sądem policyi karnéj stanąć mają. Spisek więc ten, o którym od razu tyle wrzawy narobiono, nie zdaje się być niebezpiecznym.

Hr. St. Aulaire, poseł francuzki przy dworze w St. James po powrocie tu swoim z Londynu już trzy razy miał posłuchanie prywatne u Króla. Wczoraj pracował z Panem Guizotem. Słychać, że się gorzko użala na brak uprzejmości i uwzględnienia siebie, jaki się między członkami Ministeryum Peela okazuje.

Onegdajszy Moniteur zawiera różne postanowienia, dotyczące wykonania prawa o kolejach żelaznych. Przez jedno z nich, kraj pod względem kolei żelaznych podzielony jest na pięć inspekcyj. Drugie stanowi, iż wybór najprzód założyć się mających kolei, po tymczasowém roztrząśnieniu Rady Generalnéj dróg i mostów, rozstrzygać ma kommissya z 12 członków złożona, która już jest mianowana. Nareszcie w ministerstwie budowli publicznych mianowana będzie kommissya, która zajmować się ma roztrząsaniem przedmiotów, mających nadać ważność i pożytek różnym wielkim kolejom żelaznym. Ta kommissya ma także być wezwana do narad nad wykonaniem kolei żelaznych.

Wczoraj wystawione były na licytacyą wszystkie wyścigowe i do chowu konie Lorda Seymour. Mało jednak z nich sprzedano. Kilka lepszych koni kupił P. Rothschild. Powód téj sprzedaży nie wiadomy; jestto zawsze smutny wypadek dla klubu żokejów.

Anglia.

Gazety tutejsze ciągle jeszcze umieszczają sprawozdania względem obrad w Izbie niższéj z d. 23. Czerwca. Po ukończeniu rozprawy Sir J. Hobhousa o stósunkach, które do wojny z Afghanami doprowadziły, Lord Jocelyn głos zabrał i oświadczył się stanowczo przeciw polityce zaborów dawniejszego ministeryum, w któréj tylko środek upatrywał aby imię Angielskie w Azyi uczynić zawistnem, co naturalnie nikomu nie może być przyjemniejszém, jak właśnie Rossyi, którą zwalczać chcemy. P. Hoog jeden z dyrektorów kompanii Wschodnio-indyjskiéj, polityki dawniejszego ministeryum nie mienił wprawdzie polityką zaborów, oświadczył wszelako, że jéj nie pochwala, raz dla ogromu kosztów Afghanistańskiéj wojny, obecnie już około 8 milion. funt. wynoszących, jako też ponieważ interwencya w sprawach Afghanistanu była niesprawiedliwością; bo przypuściwszy nawet, że zabiegi Rossyi i jéj zaczepna polityka w Azyi były udowodnione, wypadałoby dla Anglii, żeby się bezpośrednio, n. p. przez zniszczenie flotty Rossyjskiéj na Baltyku pomściła, nie zaś przez podstępy nie zgadzające się z godnością rządu. Zresztą musi oświadczyć, że wyjąwszy członków wydziału tajnego, nikt z dyrektorów kompanii Wschodnio-indyjskiéj o zamiarze rządu wydania wojny Afghanom pierwiéj się nie dowiedział, dopóki gazety o tém nie donosiły. Kłopot skarbowy kompanii nie jest wszelako tak wielki, jak zwykle podają, kiedy po ostatniém ułożeniu bilansu kompania jeszcze 1,600000 fun. szt. w skarbie swym posiadała. Afghanistan poczytuje on (Hoog) dopóty tylko za mocne przedmurze przeciw Persyi i Rossyi dopóki go zostawią podzielony na różne Emirostwa, przeto ustanowienie jedynego władzcy w osobie Szacha Sudszy poczytuje za wbrew przeciwne interessowi Anglii.

Następnie Sir R. Peel oparł się (jak już donieśliśmy) przedłożeniu żądanych dokumentów i skreślił przy tém następujący obraz stósunków obecnie między Rossyą i Anglią zachodzących:

»Dawniejsze ministeryum domagało się dokładnych wyjaśnień pod względem układów ajentów Rossyjskich, a rząd Rossyjski dał te wyjaśnienia z wszelką otwartością. Dokumenta, zawierające te oświadczenia, na stole Izby złożono a ja zwracam uwagę na to, że jakkolwiek podejrzenie wzbudzało postępowanie ajentów Rossyjskich — bo że były powody do podejrzenia i do zażądania explikacyi, sam wyznaję — rząd Rossyjski wszelako owego postępowania w prost się zaparł; jednego z ajentów odwołano a Cesarz dał uroczyste zapewnienie, iż nie ma zamiaru szkodzenia panowaniu Anglii w Indyach, że oraz pod względem spraw Persyi w dobrém z nami porozumieniu pozostać pragnie. Takowy sposób myślenia Cesarza objawili nam Hrabia Nesselrode i Hrabia Pozzo di Borgo. Depesza ich obejmuje najdokładniejsze i najzupełniejsze w téj mierze przyrzeczenia a przedłożone już przez Lorda Palmerstona dokumenta wyrażają: rząd N. Królowéj oświadczenie rządu Cesarskiego, że tenże żadnych nie ma interessom Anglii przeciwnych intencyi, jako zupełnie zaspakajające przyjmuje. Stąd wynika, że ślachetny Lord przyrzeczeniu rządu Cesarskiego ufał. O ile ja względem postępowania tego wielkiego mocarstwa świadectwo złożyć mogę, to czyny onego z owémi oświadczeniami całkiem się zgadzały.

»Co się tyczy Persyi i stosunków naszych w Afghanistanie od przybycia ostatnich nieszczęsnych wiadomości nic a nic nie zaszło, coby z owemi deklaracyami pogodzić się nie dało. Wszakże, jakikolwiek jest sposób działania Rossyi sądzę przecież, że rządy Anglii i Indyi Wschodnich same przez się dość silne, aby się same obronić zdołały; (Słuchajcie!) ale sprawiedliwość wymaga, żebym tu poświadczył, że nam droga ułatwiona i utorowana, ponieważ Rossya słowa swego sumiennie dotrzymała, oraz żebym w obliczu Europy oświadczył, iż żadne mocarstwo z większą

sumiennością i uczciwością, z szczérszą przyjaźnią ku nam działać nie może, jak właściwie Rossya pod względem stósunków naszych z Persyą i Afghanistanem działała i działa! (Słuchajcie!) Nader uprzejme porozumienie zachodzi w obecnéj chwili między rządem tego kraju i rządem Rossyjskim, a stósownie do dowodów autentycznych, które posiadam, nie waham się oświadczyć, że podług mego przekonania Rossya gotową jest swoje dobre życzenia w celu popierania panowania angielskiego w Indyach, czynami stwierdzić. Jeżeli się zaś rzecz tak ma, czyż mógłbym poczytywać rzeczą z korzyścią naszą zgodną, zakłócać to porozumienie przez przedłożenie dokumentów, któreby wykazać mogły, że dawniéj inny stan rzeczy zachodził?«

Z Londynu, dnia 1. Lipca.

Na posiedzeniu wczorajszém Izby Niższéj wniosek Pana G. Knight dotyczący przedłożenia kopii wszystkich w upłynionym miesiącu Wrześniu przez Cesarza Rossyjskiego wydanych Ukazów, w których P. Knight „zniszczenie ostatnich szczątków narodowości Polskiéj« upatruje, bez przegłosowania przyjęto, kiedy; i Sir Robert Peel nic przeciw temu nie miał do nadmienienia i tylko każdą myśl o nieprzyjaznem mieszaniu się Anglii do spraw Polski ile możności oddalał, ponieważ takowa intencya Polakom samym tylkoby szkodliwą być mogła.

Obliczono, że codziennie na ośmiu najznaczniejszych angielskich kolejach żelaznych odbywa się 10,508 mil angielskich drogi czyli na r. 3,562,338 mil. W r. 1841. przewieziono na tych kolejach 4,600,000 osób, z których 36 zostało skaleczonych, a 22 utraciło życie.

Stronnictwo niezadowolonych torysów dowiedziało się o nowém dla siebie zmartwieniu. Ministerstwo zapowiedziało bowiem projekt, według którego dozwoloném zostanie wprowadzenie zboża zagranicznego bez cła, jeżeli właściciel natomiast odpowiednią ilość mąki lub sucharów na wywóz pod zamknięciem komory złoży.

Austrya.

Z Wiednia, dnia 22. Czerwca.

N. Cesarz mianował kompozytora Donizetti nadwornym kapelmistrzem z pensyą 4000 zł. r.

Turcya.

Z Konstantynopola, dnia 15. Czerwca.

Stósownie do najświeższych wiadomości, zaszłe w Aiwali zaburzenia poskromiono; wojsko tureckie w liczbie 1100 na ląd tam wysiadło i głównych przywódzców spisku poimało. Odesłano ich do Stambułu.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — (*Dokończenie przerwanéj instrukcyi dla Król. Prowinc. Kollegium szkólnego i Król. Regencyj prowincyi Poznańskiéj, jakotéż dalsza treść Dziennika Urzędowego*):

IV. Gimnazya.

1) Gimnazyum imienia Fryderyka Wilhelma w Poznaniu i gimnazyum w Bydgoszczy, tudzież szkoła realna w Międzyrzeczu, do których prawie tylko młodzież rodu niemieckiego uczęszcza, pozostają w swojém dotychczasowém urządzeniu:

2) W gimnazyum Poznańskiém Ś. Maryi Magdaleny, w Trzemeszyńskiém i w gimnazyum dla powiatów południowych W. Xięstwa, nowo mającém być założoném, następujące obowięzują przepisy: *a*) W tych instytutach odtąd, ile to być może, a nadewszystko dla czterech niższych klass, umieszczani być mają nauczyciele, dostatecznie oba języki posiadający; *b*) naukę religii pobierać będzie każdy uczeń w języku ojczystym; *c*) we wszystkich innych przedmiotach naukowych używać będą nauczyciele w czterech niższych klassach przy udzielaniu nauk szczególniéj języka polskiego, przybierając jednak język niemiecki obok tamtego tak dalece, ażeby przedewszystkiém cel wszelkiéj nauki, to jest jasne i dokładne pojęcie wykładanych przedmiotów przez każdego ucznia, z pewnością był osiągnięty, żeby jednak uczniowie także najpóźniéj aż do czasu wyjścia z trzeciéj klassy nauczyli się łatwo i dokładnie zrozumieć język niemiecki; *d*) trzeba tedy w czterech niższych klassach dawanie nauk i ćwiczenie się w niemczyznie tak urządzić, iżby uczniów niezdolność zrozumienia wykładu niemieckiego niepowstrzymywała od postępu do klass najwyższych; *e*) od klassy drugiéj język niemiecki jest głównym językiem naukowym. Wszakże łacińscy i greccy autorowie na przemian, wedle uwłaściwiania się do tego nauczycieli, popolsku i po niemiecku będą tłumaczeni i tym samym językiem wykładani. Przy udzielaniu nauk w języku polskim i polskiéj literaturze, polszczyzna jest językiem naukowym; w uczeniu matematyki i fizyki, tudzież francuzczyzny, może to samo także w wyższych klassach miéć miejsce.

3) Jak dalece przepisy te także do gimnazyum Leszczyńskiego i szkoły powiatowéj w Krotoszynie stósowane być mają, zawiesza się postanowienie w tym względzie aż do zaprowadzenia nowego gimnazyum i uznania wpływu jego na rzeczone instytuta. Wszelakoż w porę ma się także i co do gimnazyum w Lesznie i szkoły powiatowéj w Krotoszynie ba-

czyć ile tylko można na umieszczanie nauczycieli oba języki posiadających.

— — Wprowadzając zawarte w powyższéj instrukcyi przepisy od téj chwili w miejsce uchylonych niniejszém dawniéj wydanych postanowień o używaniu języka niemieckiego i polskiego w instytutach naukowych Prowincyi, niejest zamiarem, uważać jéj za niezmienne nigdy prawidło, owszém zastrzega się zniesienie całkiém lub w poszczególnych częściach, albo też zmienienie téj instrukcyi każdego czasu wedle zebranych w ciągu jéj wykonania doświadczeń i wedle rzeczywistéj potrzeby, jaką czas zrodzi.

Berlin, dnia 24. Maja 1842.

Minister spraw duchownych, naukowych i lekarskich. *Eichhorn.*

Daléj zawiera tenże Dziennik Urzęd. Najwyższe postanowienie względem odpuszczenia upoważnionéj zwyczajem daniny posagowéj dla Xiężniczek z okazyi bliskich zaślubin Jéj Królewiczowskiéj Jmci Xiężniczki Maryi; — ogłoszenie względem zmienienia drogi pocztowéj od Kłody aż do Katschkau na gościniec żwirowy; — o chorobach bydlęcych; — o darze X. Komendarza Kropiwnickiego dla szkoły katolickiéj w Korniku; — i następujące kroniki osobiste: 1) N. Król raczył powiatowemu Fizykowi Drowi Arnold w Poznaniu dać tytuł Radzcy zdrowia; 2) Aptekarz I. klassy Henryk Edward Sander w Koźminie, na którego tameczna dotąd Schwetzkego apteka drogą kupna przeszła, otrzymał krajowo-policyjną koncessyę na sprawowanie aptekarstwa; 3) Chirurg I. klassy Karól Rudolf Schröter z Lipeki ptu Landsberg, uposadnił się w Sierakowie ptu Międzychodzkiego.

OBWIESZCZENIE.

Dnia 13. m. b. przed południem o godzinie 10téj w ratusznéj sali sessyonalnéj rozmaite materye, bronzowane sprzęty i t. p. publicznie najwięcéj dającemu sprzedane zostaną.

Poznań, dnia 7. Lipca 1842.

Magistrat.

Dostawa wolnych od podatku wiktuałów dla stojących w fortyfikacyi Winiary żołnierzy 2go batalionu, 18. pułku piechoty, jako to: około 350 cetnarów mięsa, 1500 szefli kartofli, 230 szefli grochu, 120 szefli pęczaku, 60 szefli białego grochu, 40 szefli jagieł, 35 szefli marchwi i 50 kóp kapusty, powierzoną będzie na przeciąg czasu od 1. d. Października r. b. aż do tegoż dnia 1843., a zatém na rok jeden, albo w całości, albo też *a*) mięso, *b*) kartofle i *c*) wszystkie warzywa trzem oddzielnym dostawcom, i wprawdzie najmniej żądającemu zawrzeć się mającym kontraktem, którym to końcem odbędzie się termin dnia 5. Sierpnia r. b. przed południem o godzinie 10. w sali jadalnéj w fortyfikacyi Winiary po lewéj ręce, na który tylko kaucyą stawić mogący liweranci przypuszczeni będą.

Bliższe warunki kontraktu mogą codziennie od dnia dzisiejszego w pomieszkaniu porucznika Grunwald w fortyfikacyi Winary Nr. 70. przed południem być przejrzane.

Poznań, dnia 6. Lipca 1842.

Kommissya żywności 2. batalionu 18go pułku piechoty.

Dobrowolna subhastacya.

Dom w starym rynku pod № 27 i 28. przy Średniéj ulicy położony, najwięcéj dającemu przedany będzie we środę dnia 20. m. b. przed południem o godzinie 10téj w biurze podpisanego, w domu P. Krausego przy placu Wilhelma, gdzie także codziennie od godziny 8. do 10. rannéj warunki przejrzane być mogą.

Poznań, dnia 6. Lipca 1842.

Anschütz,
kapitan i król. Aukcyonator.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 5. Lipca 1842.

	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Obligi długu skarbowego . .	4	$104\frac{3}{4}$	$104\frac{1}{4}$
Obl. dł. skarb. na $3\frac{1}{2}$ od sta prowizyi odstęplowane . . .	*)	$103\frac{1}{6}$	$102\frac{2}{3}$
Pr. ang. obligacje 1830. . .	4	$102\frac{7}{8}$	$102\frac{3}{8}$
Obligi premiów handlu morsk.	—	$85\frac{7}{8}$	$85\frac{3}{8}$
Obligi Kurmarchii	$3\frac{1}{2}$	102	—
Berlińskie obligacje miejskie	4	$103\frac{1}{4}$	$102\frac{3}{4}$
dito na $3\frac{1}{2}$ od sta odstępl. .	*)	102	$101\frac{1}{2}$
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{4}$	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	$106\frac{7}{8}$	—
Wschodnio-Pr. listy zast. .	$3\frac{1}{2}$	—	$103\frac{3}{8}$
Pomorskie dito	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{2}$	103
Kur- i Nowomarch. dito . .	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{2}$	103
Szląskie dito	$3\frac{1}{2}$	$103\frac{1}{4}$	—
Akcje			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiéj	5	$127\frac{3}{4}$	$126\frac{3}{4}$
dito dito akcje a prioris .	$4\frac{1}{2}$	—	$102\frac{1}{2}$
Kolei Magdebursko-Lipskiéj	—	$116\frac{1}{4}$	—
dito dito akcje a prioris .	4	—	$102\frac{1}{2}$
Kolei Berlińsko-Anhaltskiéj	—	$105\frac{1}{2}$	$104\frac{1}{2}$
dito dito akcje a prioris .	4	$102\frac{3}{4}$	$102\frac{1}{4}$
Kolei Düsseldorf.-Elberfeld.	5	$85\frac{1}{4}$	$84\frac{1}{4}$
dito dito akcje a prioris .	5	—	100
Kolei nadreńskiéj	5	$95\frac{1}{4}$	$94\frac{1}{4}$
dito dito akcje a prioris .	4	100	—
Złoto al marco	—	—	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{1}{2}$	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	$10\frac{5}{12}$	$9\frac{11}{12}$
Disconto	—	3	4

*) Kupujący płaci ubiegłą prowizyę po 4 od sta i prócz tego ½ od sta za rok aż do 31. dnia Grudnia 1842.